Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS DOM (Syvende Afdeling)

14. oktober 2021 *

»Præjudiciel forelæggelse – EF-sortsbeskyttelse – forordning (EF) nr. 2100/94 – artikel 96 – beregning af forældelsesfristen for krav i medfør af artikel 94 og 95 – begyndelsestidspunkt – tidspunktet for meddelelsen af EF-sortsbeskyttelsen og for kendskabet til handlingen og den person, der har foretaget den – tidspunktet for ophøret af den omhandlede adfærd – på hinanden følgende handlinger – fortsatte handlinger – afgrænsning til handlinger, der er foretaget mere end tre år tidligere«

I sag C-186/18,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, indgivet af Tribunal Supremo (øverste domstol, Spanien) ved afgørelse af 7. marts 2018, indgået til Domstolen den 9. marts 2018, i sagen

José Cánovas Pardo SL

mod

Club de Variedades Vegetales Protegidas,

har

DOMSTOLEN (Syvende Afdeling),

sammensat af formanden for Sjette Afdeling, I. Ziemele (refererende dommer), som fungerende formand for Syvende Afdeling, og dommerne T. von Danwitz og A. Kumin,

generaladvokat: H. Saugmandsgaard Øe,

justitssekretær: A. Calot Escobar,

på grundlag af den skriftlige forhandling,

efter at der er afgivet indlæg af:

– José Cánovas Pardo SL ved procurador V. Venturini Medina og abogada A. Scasso Veganzones,

– Club de Variedades Vegetales Protegidas ved abogados P. Tent Alonso, V. Gigante Pérez, I. Pérez-Cabrero Ferrández og G. Navarro Pérez,

* Processprog: spansk.

– den græske regering ved G. Kanellopoulos, E. Leftheriotou og A. Vasilopoulou, som befuldmægtigede,

– Europa-Kommissionen ved B. Eggers, I. Galindo Martín og G. Koleva, som befuldmægtigede,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse i retsmødet den 22. april 2021,

afsagt følgende

Dom

1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af artikel 96 i Rådets forordning (EF) nr. 2100/94 af 27. juli 1994 om EF-sortsbeskyttelse (EFT 1994, L 227, s. 1).

2 Denne anmodning er blevet indgivet i forbindelse med en tvist mellem selskabet José Cánovas Pardo SL (herefter »Pardo«) og Club de Variedades Vegetales Protegidas (herefter »CVVP«) vedrørende dette selskabs udnyttelse af mandarintræer af sorten benævnt »Nadorcott« uden CVVP's samtykke.

Retsforskrifter

3 Ifølge artikel 1 i forordning nr. 2100/94 »[indføres] [m]ed denne forordning EF-sortsbeskyttelse som eneste og eksklusive form for EF-beskyttelse af industriel ejendomsret for plantesorter.

4 Denne forordnings artikel 13 med overskriften »Rettigheder knyttet til EF-sortsbeskyttelsen samt forbudte handlinger« bestemmer:

»1. EF-sortsbeskyttelsen bevirker, at indehaveren eller indehaverne af EF-sortsbeskyttelsen, i det følgende benævnt »indehaveren«, har ret til at foretage de i stk. 2 nævnte handlinger med hensyn til den pågældende sort.

2. Uden at dette indskrænker anvendelsen af artikel 15 og 16, kræver følgende handlinger tilladelse fra indehaveren, hvis der benyttes sortsbestanddele eller udbytte af den beskyttede sort, i det følgende under ét benævnt »materiale«:

a) produktion eller reproduktion (formering)

b) behandling med henblik på formering

c) udbud til salg

d) salg eller anden form for markedsføring

e) udførsel fra Fællesskabet

f) indførsel til Fællesskabet

g) oplagring med henblik på alle i litra a) til f) nævnte formål.

Indehaveren kan knytte betingelser eller begrænsninger til sin tilladelse.

3. Stk. 2 gælder kun for udbytte, hvis dette er tilvejebragt ved ikke-tilladt brug af sortsbestanddele af den beskyttede sort, og hvis indehaveren ikke har haft rimelig mulighed for at udøve sin rettighed vedrørende de nævnte sortsbestanddele.

[…]«

5 Denne forordnings artikel 94 med overskriften »Krænkelse« bestemmer:

»1. Hvis en person

a) med hensyn til en sort, for hvilken der er meddelt EF-sortsbeskyttelse, foretager en af de i artikel 13, stk. 2, omhandlede handlinger uden at være berettiget hertil,

eller

b) ikke anvender en sortsbetegnelse korrekt som omhandlet i artikel 17, stk. 1, eller ikke giver de relevante oplysninger som omhandlet i artikel 17, stk. 2,

eller

c) i modstrid med artikel 18, stk. 3, benytter sortsbetegnelsen for en sort, for hvilken der er meddelt EF-sortsbeskyttelse, eller en betegnelse, der kan forveksles med en sådan sortsbetegnelse[,]

kan indehaveren kræve, at krænkelsen bringes til ophør, eller at der betales en rimelig godtgørelse, eller begge dele.

2. Hvis den pågældende har handlet forsætligt eller uagtsomt, er han desuden forpligtet til at erstatte indehaveren eventuel yderligere opstået skade som følge af krænkelsen. Ved simpel uagtsomhed kan dette krav nedsættes i forhold til graden af den simple uagtsomhed, men dog ikke så meget, at det bliver mindre end den fordel, den krænkende part har haft som følge af krænkelsen.«

6 Samme forordnings artikel 95 med overskriften »Handlinger inden meddelelse af EF-sortsbeskyttelse« er affattet således:

»Indehaveren kan kræve en rimelig godtgørelse af enhver, der i perioden fra offentliggørelsen af ansøgningen om EF-sortsbeskyttelse og meddelelsen heraf har foretaget en handling, som efter denne periode ville være forbudt som følge af EF-sortsbeskyttelsen.«

7 Artikel 96 i forordning nr. 2100/94 med overskriften »Forældelse« bestemmer:

»Krav i medfør af artikel 94 og 95 forældes tre år efter det tidspunkt, på hvilket EF-sortsbeskyttelsen er blevet endeligt meddelt, og indehaveren har fået kendskab til handlingen og den person, der har begået overtrædelsen, og i mangel af et sådant kendskab 30 år efter afslutningen af den pågældende handling.«

Tvisten i hovedsagen og de præjudicielle spørgsmål

8 Efter en ansøgning indgivet af Nadorcott Protection SARL den 22. august 1995 til EF-Sortsmyndigheden (CPVO) meddelte sidstnævnte den 4. oktober 2004 selskabet EF-sortsbeskyttelse af mandarinsorten Nadorcott. Denne afgørelse var genstand for en klage med opsættende virkning for appelkammeret ved CPVO, som blev afslået ved afgørelse af 8. november 2005 og offentliggjort i EF-Sortsmyndighedens Officielle Tidende den 15. februar 2006.

9 Pardo har siden 2006 drevet en plantage med 4 457 mandarintræer af sorten Nadorcott.

10 Geslive, der er blevet overdraget administrationen af rettighederne til sorten Nadorcott, fremsatte den 30. oktober 2007 et krav mod Pardo med pålæg om at ophøre med at udnytte denne plantesort, da selskabet ikke havde en tilsvarende licens.

11 Den 30. marts 2011 fremsendte CVVP, der fra den 13. december 2008 var blevet overdraget administrationen af disse rettigheder, en ny skrivelse til Pardo med krav om, at selskabet, såfremt det var korrekt, at det drev en plantage med ca. 5 000 mandarintræer af sorten Nadorcott, ophørte med denne udnyttelse.

12 Efter at CVVP i november 2011 ved Juzgado de lo Mercantil (handelsret, Spanien) havde fremsat en begæring om iværksættelse af midlertidige foranstaltninger med henblik på, at krænkelsen af de eksklusive rettigheder til sorten Nadorcott blev fastslået, anlagde CVVP to sager mod Pardo, nemlig dels en sag med påstand om, at der blev iværksat en foranstaltning som »midlertidig beskyttelse« vedrørende de handlinger, som dette selskab havde foretaget forud for meddelelsen af beskyttelsen, dvs. før den 15. februar 2006, dels en sag om krænkelse på grund af de handlinger, der var blevet foretaget efter denne dato. CVVP nedlagde navnlig påstand om, at det blev fastslået, at der var sket en krænkelse af de eksklusive rettigheder til sorten Nadorcott fra den 15. februar 2006 og indtil krænkelsens ophør. CVVP nedlagde endvidere påstand om, at Pardo blev tilpligtet at ophøre med denne ulovlige udnyttelse og i givet fald at destruere ethvert plantemateriale af denne sort, der var i selskabets besiddelse, samt at betale CVVP en godtgørelse for den nævnte udnyttelse.

13 Idet Juzgado de lo Mercantil (handelsret) fandt, at der var forløbet mere end tre år fra det tidspunkt, hvor indehaveren af beskyttelsen vedrørende sorten Nadorcott havde identificeret Pardo som angivelig bruger af denne sort, dvs. senest den 30. oktober 2007, som var datoen for Geslives fremsendelse af skrivelsen med krav til Pardo, og CVVP's sagsanlæg i november 2011, frifandt denne ret Pardo med den begrundelse, at søgsmålet om krænkelse var forældet i henhold til artikel 96 i forordning nr. 2100/94.

14 Audiencia Provincial de Murcia (den regionale domstol i Murcia, Spanien), der behandlede den appel, som CVVP havde iværksat til prøvelse af denne afgørelse, fastslog, at Pardo hverken bestred, at selskabet udnyttede træerne af sorten Nadorcott, eller det manglende samtykke fra indehaveren af denne sort. Denne ret fastslog, at selskabet ved sin virksomhed foretog krænkende handlinger, og at disse handlinger fortsatte ved fortsættelsen af produktionen af de nævnte træer. Den fandt desuden, at artikel 96 i forordning nr. 2100/94 skulle fortolkes således, at krav vedrørende krænkende handlinger, der var foretaget mindre end tre år inden CVVP's sagsanlæg, ikke var omfattet af forældelsesfristen, mens krav vedrørende handlinger, der var foretaget mere end tre år før denne begivenhed, var omfattet deraf.

15 Pardo blev følgelig dømt til at betale 31 199 EUR for de krænkende handlinger og i passende vederlag for handlinger, der var foretaget uden samtykke fra indehaveren af EF-sortsbeskyttelsen i perioden med midlertidig beskyttelse. Retten pålagde endvidere selskabet at ophøre med enhver krænkende handling.

16 Pardo iværksatte revisionsanke ved den forelæggende ret, Tribunal Supremo (øverste domstol, Spanien), til prøvelse af denne afgørelse fra Audiencia Provincial de Murcia (den regionale domstol i Murcia), idet selskabet anfægtede den fortolkning, som sidstnævnte havde anlagt af artikel 96 i forordning nr. 2100/94.

17 Den forelæggende ret har anført, at der i henhold til national retspraksis vedrørende intellektuel ejendomsret skal sondres mellem krænkende handlinger, der har været enkeltstående, og krænkende handlinger, som er fortsatte. I sidstnævnte tilfælde forlænges forældelsesfristerne, så længe den handling, der udgør krænkelsen, varer ved. Den forelæggende ret er i tvivl om, hvorvidt en sådan retspraksis kan overføres på de forældelsesregler, der er fastsat i artikel 96 i forordning nr. 2100/94, og navnlig om, hvorvidt alle krav vedrørende krænkende handlinger er omfattet af forældelsesfristen, når indehaveren af EF-sortsbeskyttelsen har anlagt sit søgsmål mere end tre år efter at have fået kendskab til de krænkende handlinger og den person, som har foretaget disse handlinger, eller om det kun er krav vedrørende handlinger foretaget mere end tre år før sagsanlægget, der er omfattet af forældelsesfristen.

18 På denne baggrund har Tribunal Supremo (øverste domstol) besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»1) Er det i strid med artikel 96 i [forordning nr. 2100/94] at fortolke bestemmelsen således, at de krav, der er omhandlet i forordningens artikel 94 og 95, er at betragte som forældede, så snart fristen på tre år fra det tidspunkt, hvorpå indehaveren, efter at EF-sortsbeskyttelsen er blevet endeligt meddelt, har fået kendskab til den krænkende handling og den person, der har begået den, er udløbet, også selv om de krænkende handlinger er vedblevet med at finde sted frem til det tidspunkt, hvor kravet fremsættes?

2) Såfremt det første spørgsmål besvares benægtende, skal [den nævnte forordnings] artikel 96 […] da fortolkes således, at forældelsesfristen alene finder anvendelse på de handlinger, der har fundet sted uden for fristen på de tre seneste år inden kravets fremsættelse, men ikke i forbindelse med de handlinger, der har fundet sted inden for dette tidsrum?

3) Såfremt det andet spørgsmål besvares bekræftende, vil der da alene kunne gives medhold i kravet om ophør og ligeledes i kravet om skadeserstatning for så vidt angår de handlinger, der har fundet sted inden for de seneste tre år?«

Retsforhandlingerne for Domstolen

19 Ved afgørelse truffet af Domstolens præsident den 13. februar 2019 blev retsforhandlingerne i nærværende sag udsat indtil afsigelsen af dommen i sag C-176/18 vedrørende en anmodning om præjudiciel afgørelse indgivet af Tribunal Supremo (øverste domstol) om fortolkningen af artikel 13 i forordning nr. 2100/94 i forbindelse med en tvist mellem CVVP og Adolfo Juan Martínez Sanchís, der vedrørte sidstnævntes udnyttelse af mandarintræer af sorten Nadorcott.

20 Efter afsigelsen af dom af 19. december 2019, Club de Variedades Vegetales Protegidas (C-176/18, EU:C:2019:1131), fremsendte Domstolens Justitskontor ved skrivelse af 7. januar 2020 denne dom til den forelæggende ret og anmodede denne om at oplyse, om den i lyset af denne dom ønskede at opretholde sin anmodning om præjudiciel afgørelse i nærværende sag.

21 Ved skrivelse af 16. oktober 2020 oplyste denne ret Domstolen om, at den ønskede at opretholde sin anmodning om præjudiciel afgørelse.

De præjudicielle spørgsmål

Det første spørgsmål

22 Med det første spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 96 i forordning nr. 2100/94 skal fortolkes således, at den forældelsesfrist på tre år, der er fastsat ved denne bestemmelse for krav i medfør af denne forordnings artikel 94 og 95, efter at EF-sortsbeskyttelsen endeligt er blevet meddelt, begynder at løbe fra det tidspunkt, hvor indehaveren fik kendskab til handlingen og den person, der har begået overtrædelsen, uafhængigt af, om denne krænkende handling er ophørt eller fortsætter indtil det tidspunkt, hvor kravet er fremsat.

23 Det skal i denne henseende bemærkes, at der i overensstemmelse med Domstolens faste praksis ved fortolkningen af en EU-retlig bestemmelse ikke blot skal tages hensyn til dennes ordlyd, men også til den sammenhæng, hvori den indgår, og til de mål, der forfølges med den ordning, som den udgør en del af (dom af 20.1.2021, Heavyinstall, C-420/19, EU:C:2021:33, præmis 27 og den deri nævnte retspraksis).

24 Hvad for det første angår ordlyden af artikel 96 i forordning nr. 2100/94 fremgår det udtrykkeligt af denne, at krav i medfør af denne forordnings artikel 94 og 95 forældes tre år efter det tidspunkt, på hvilket EF-sortsbeskyttelsen er blevet endeligt meddelt, og på tidspunktet for, at indehaveren af denne beskyttelse har fået kendskab til handlingen og den person, der har begået overtrædelsen, og i mangel af et sådant kendskab 30 år efter afslutningen af den pågældende handling.

25 Det følger således for det første af denne ordlyd, at denne bestemmelse fastsætter to betingelser, der gør det muligt at fastlægge det tidspunkt, hvorpå forældelsesfristen på tre år vedrørende krav fremsat i medfør af artikel 94 og 95 i forordning nr. 2100/94 begynder at løbe, idet den ene er en forudsætning for den anden.

26 Spørgsmålet om, hvornår en sådan frist begynder at løbe, afhænger således dels af en objektiv begivenhed, nemlig det tidspunkt, hvorpå EF-sortsbeskyttelsen endeligt er blevet meddelt, dels af en subjektiv begivenhed, nemlig det tidspunkt, hvorpå indehaveren af EF-sortsbeskyttelsen har fået kendskab til den krænkende handling og den person, der har foretaget den.

27 Hvad angår spørgsmålet, om der findes en prioritetsrækkefølge for disse begivenheder, som får forældelsesfristen til at løbe, bemærkes, at forældelsesfristens begyndelsestidspunkt ligger på tidspunktet for den begivenhed, der sidst er indtruffet – dvs. enten på tidspunktet for meddelelsen af EF-sortsbeskyttelsen, eller på tidspunktet for kendskabet til den krænkende handling og den person, der har foretaget den (jf. analogt dom af 2.3.2017, Glencore Céréales France, C-584/15, EU:C:2017:160, præmis 47).

28 Det følger heraf, at artikel 96 i forordning nr. 2100/94 ikke skal fortolkes således, at ophøret af den krænkende handling er den begivenhed, der får forældelsesfristen til at løbe for krav i medfør af denne forordnings artikel 94 og 95.

29 En sådan fortolkning, som CVVP har støttet i sit skriftlige indlæg, ville ikke alene være i strid med ordlyden af denne artikel 96, men ville, som generaladvokaten har anført i punkt 46 i forslaget til afgørelse, svare til at tilføje en betingelse til dem, der er omhandlet i nærværende doms præmis 26, som ikke er fastsat af EU-lovgiver.

30 For det andet angiver ordlyden af artikel 96 i forordning nr. 2100/94 blot, at forældelsesfristen på tre år begynder at løbe på det tidspunkt, hvor indehaveren har fået kendskab til »handlingen« som sådan og den person, der har begået overtrædelsen. Denne bestemmelse indeholder derimod ingen andre præciseringer vedrørende en eventuel hensyntagen til omfanget af den periode, hvori krænkende handlinger er blevet er foretaget ved tilsidesættelse af indehaverens rettigheder, eller disse handlingers vedvarende karakter. Det fremgår alene af denne ordlyd, at denne »handling« er den, der kan udløse et af kravene i medfør af artikel 94 og 95 i forordning nr. 2100/94.

31 I denne henseende bemærkes for det første, at ikke-tilladt udførelse – efter at EF-sortsbeskyttelsen er meddelt – af de i artikel 13, stk. 2, i forordning nr. 2100/94 omhandlede handlinger med hensyn til den plantesort, der er genstand for denne beskyttelse, udgør en »ikke-tilladt brug« som omhandlet i denne forordnings artikel 13, stk. 3. I overensstemmelse med den nævnte forordnings artikel 94, stk. 1, litra a), kan denne indehaver af enhver, der under disse omstændigheder foretager en af disse handlinger, kræve, at krænkelsen bringes til ophør, eller at der betales en rimelig godtgørelse, eller begge dele (dom af 19.12.2019, Club de Variedades Vegetales Protegidas, C-176/18, EU:C:2019:1131, præmis 41).

32 Hvad for det andet angår perioden inden meddelelsen af denne beskyttelse kan den nævnte indehaver i overensstemmelse med artikel 95 i forordning nr. 2100/94 kræve en rimelig godtgørelse af enhver, der i perioden fra offentliggørelsen af ansøgningen om EF-sortsbeskyttelse og meddelelsen heraf har foretaget en handling, som efter denne periode ville være forbudt som følge af en sådan beskyttelse (dom af 19.12.2019, Club de Variedades Vegetales Protegidas, C-176/18, EU:C:2019:1131, præmis 42).

33 Det fremgår af nærværende doms præmis 24-32, at den forældelsesfrist på tre år, som er fastsat i denne bestemmelse for krav i medfør af denne forordnings artikel 94 og 95, ifølge ordlyden af artikel 96 i forordning nr. 2100/94 følgelig ikke begynder at løbe fra det tidspunkt, hvor de krænkende handlinger, på grundlag af hvilke disse krav er rejst, er ophørt, men på det tidspunkt, hvor indehaveren af EF-sortsbeskyttelsen har fået kendskab til disse handlinger og den person, der har foretaget dem, da denne ordlyd ikke omfatter nogen henvisning eller blot en hentydning til begreberne varigheden af krænkelsen eller den krænkende handlings kontinuitet.

34 En sådan fortolkning bekræftes for det andet af den sammenhæng, hvori artikel 96 i forordning nr. 2100/94 indgår.

35 Det skal nemlig bemærkes, at kravene i medfør af denne forordnings artikel 94 og 95 bl.a. vedrører de handlinger, der er omhandlet i forordningens artikel 13, stk. 2. Denne bestemmelse vedrører imidlertid individuelt identificerede handlinger, således at den omstændighed, at en handling vedvarer over tid, ikke er afgørende for fastsættelsen af begyndelsestidspunktet for den frist, der er fastsat i den nævnte forordnings artikel 96.

36 For det tredje underbygges fortolkningen af denne bestemmelse, således som der er redegjort for denne i nærværende doms præmis 33, af det formål, der forfølges af forordning nr. 2100/94 med den nævnte bestemmelse, for så vidt som den fastsætter en forældelsesregel.

37 Det skal nemlig bemærkes, at forældelsesfrister helt generelt har til formål at tjene retssikkerheden (dom af 30.4.2020, Nelson Antunes da Cunha, C-627/18, EU:C:2020:321, præmis 44 og den deri nævnte retspraksis).

38 For at opfylde denne rolle effektivt skal sådanne frister fastsættes på forhånd, og enhver »analog« anvendelse af en forældelsesfrist skal kunne forudses af borgeren med tilstrækkelig sikkerhed (dom af 23.1.2019, Fallimento Traghetti del Mediterraneo, C-387/17, EU:C:2019:51, præmis 71 og den deri nævnte retspraksis).

39 En fortolkning af artikel 96 i forordning nr. 2100/94, hvorefter den forældelsesfrist, som den fastsætter, først begynder at løbe ved ophøret af den krænkende handling, ville imidlertid have den virkning, at indehaveren af EF-sortsbeskyttelsen, så længe denne handling fortsat varer ved, kan fremsætte de i denne forordningens artikel 94 og 95 omhandlede krav, op til tre år efter denne handlings ophør, og dette uafhængigt af de tidspunkter, hvorpå den nævnte handling begyndte, og af den omstændighed, at denne indehaver har fået kendskab til handlingen og den person, der har begået den.

40 En sådan fortolkning ville medføre en stadig usikkerhed for den, der har foretaget de krænkende handlinger, fordi indehaveren af EF-sortsbeskyttelsen, selv om denne har tolereret disse handlinger i en sådan grad, at førstnævnte kunne få det indtryk, at den pågældende handler i god tro, gyldigt kan fremsætte et krav i medfør af artikel 94 og 95 i forordning nr. 2100/94 for alle disse handlinger, uafhængigt af det tidspunkt, hvorpå hver af disse handlinger er blevet foretaget.

41 Det første spørgsmål skal følgelig besvares med, at artikel 96 i forordning nr. 2100/94 skal fortolkes således, at den forældelsesfrist på tre år, der er fastsat i denne bestemmelse for krav i medfør af denne forordnings artikel 94 og 95, begynder at løbe på det tidspunkt, hvor dels EF-sortsbeskyttelsen blev endeligt meddelt, dels indehaveren af EF-sortsbeskyttelsen har fået kendskab til denne handling og den person, der har foretaget den, uafhængigt af, at krænkelsen af en beskyttet sort varer ved, og af det tidspunkt, hvor den nævnte handling er ophørt.

Det andet og det tredje spørgsmål

42 Med det andet og det tredje spørgsmål, som skal behandles samlet, ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 96 i forordning nr. 2100/94 skal fortolkes således, at alle krav i medfør af artikel 94 og 95, der vedrører en sammenhæng af krænkende handlinger med hensyn til en beskyttet sort, og som er blevet fremsat mere end tre år efter, for det første, at EF-sortsbeskyttelsen er blevet endeligt meddelt og, for det andet, at indehaveren har fået kendskab til denne sammenhæng af handlinger og den person, der har foretaget dem, og dette uafhængigt af det tidspunkt, hvorpå hver enkelt af disse handlinger, som indgår i den nævnte sammenhæng af handlinger, individuelt blev foretaget, er forældede, eller om alene de krav, der vedrører handlinger, som er foretaget mere end tre år før fremsættelsen af disse krav, er forældede.

43 Som det fremgår af nærværende doms præmis 35, vedrører artikel 96 i forordning nr. 2100/94 forældelse af krav i medfør af denne forordnings artikel 94 og 95 vedrørende individuelt identificerede krænkende handlinger.

44 Som det blev anført i nærværende doms præmis 31 og 32, er sådanne handlinger dem, der er omhandlet i denne forordnings artikel 13, stk. 2, som havde krævet et samtykke fra indehaveren af EF-sortsbeskyttelsen, dvs. produktion eller reproduktion (formering), behandling med henblik på formering, udbud til salg, salg eller enhver anden form for markedsføring, udførsel fra Den Europæiske Union, indførsel til Unionen og oplagring med henblik på hver af disse handlinger af sortsbestanddele eller udbytte af den beskyttede sort.

45 Med henblik på anvendelsen af artikel 96 i forordning nr. 2100/94 skal der derfor individuelt tages hensyn til hver krænkende handling, der svarer til en af de krænkende handlinger, som er opregnet i denne forordnings artikel 13, stk. 2, uafhængigt af den omstændighed, at den er genstand for gentagelse, fortsættes over tid eller kan knyttes til en sammenhæng af handlinger.

46 Som generaladvokaten har anført i punkt 61 i forslaget til afgørelse, taler det forhold, at artikel 96 i forordning nr. 2100/94 omhandler forældelse af en »handling« og ikke af en adfærd, hvilket ville være at betragte som en »sammenhæng af handlinger«, i øvrigt for en individuel undersøgelse af forældelsen for hver af de krænkende handlinger, der udgør en del af »sammenhængen af handlinger«.

47 Det følger heraf, at det er det tidspunkt, hvorpå indehaveren af EF-sortsbeskyttelsen har fået kendskab til den enkelte krænkende handling og den person, der har foretaget den, der er afgørende for, om de i artikel 94 og 95 i forordning nr. 2100/94 omhandlede krav er forældede, henset til den frist på tre år, der er fastsat i denne forordnings artikel 96.

48 Under omstændighederne i hovedsagen tilkommer det derfor den forelæggende ret at afgøre for hver af de krænkende handlinger, som Pardo foreholdes, om CVVP fik kendskab til disse handlinger og den person, der foretog dem, mere end tre år før CVVP fremsatte de i hovedsagen omhandlede erstatningskrav, som ifølge forelæggelsesafgørelsen blev fremsat i november 2011.

49 En modsat fortolkning af artikel 96 i forordning nr. 2100/94, hvorefter udløbet af den treårsfrist, der er fastsat i denne bestemmelse, ville medføre en forældelse, der udstrakte sig til alle de handlinger, som skader indehaverens rettigheder, således som Pardo har gjort gældende i sit skriftlige indlæg, ville være i strid med formålet med denne bestemmelse.

50 Det ville nemlig følge af en sådan fortolkning, at forældelsen af kravene i medfør af denne forordnings artikel 94 og 95, der vedrører en krænkende handling, som enten anses for at udgøre begyndelsen af en adfærd, eller som ligger til grund for en sammenhæng af krænkende handlinger vedrørende en beskyttet sort, ligeledes medførte forældelse for krav vedrørende enhver anden senere handling, der kan tilskrives denne adfærd, eller som kan knyttes til denne sammenhæng, uafhængigt af det tidspunkt, hvorpå indehaveren af EF-sortsbeskyttelsen har fået kendskab til eksistensen af en sådan handling og den person, der har foretaget den.

51 Som generaladvokaten har anført i punkt 56 i forslaget til afgørelse, kan forældelsesreglerne imidlertid kun vedrøre krav vedrørende handlinger, der er blevet foretaget, og ikke dem, der kan fortsætte i fremtiden.

52 Det bemærkes endvidere, at hvis krav i medfør af artikel 94 og 95 i forordning nr. 2100/94 skulle anses for at være forældede med den begrundelse, at de krav, der vedrører den »oprindelige handling«, som ligger til grund for den anfægtede adfærd, er forældede, fratages indehaveren af EF-sortsbeskyttelsen enhver beskyttelse i forhold til krænkende handlinger, der foretages efter forældelsesfristen for denne oprindelige handling.

53 En sådan udvidelse af den forældelsesfrist, der er fastsat i denne forordnings artikel 96, ville være uforenelig med selve formålet med den nævnte forordning, som i henhold til forordningens artikel 1 består i indførelsen af en EF-sortsbeskyttelse.

54 Henset til de ovenstående betragtninger skal det andet og det tredje spørgsmål besvares med, at artikel 96 i forordning nr. 2100/94 skal fortolkes således, at det alene er de krav i medfør af denne forordnings artikel 94 og 95, der vedrører en sammenhæng af krænkende handlinger med hensyn til en beskyttet sort, som er blevet fremsat mere end tre år efter, for det første, at EF-sortsbeskyttelsen er blevet endeligt meddelt og, for det andet, at indehaveren har fået kendskab til hver enkelt af disse handlinger, der indgår i denne sammenhæng af handlinger, individuelt, og den person, der har foretaget dem, som er forældede.

Sagsomkostninger

55 Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagsomkostningerne. Bortset fra de nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Syvende Afdeling) for ret:

1) **Artikel 96 i Rådets forordning (EF) nr. 2100/94 af 27. juli 1994 om EF-sortsbeskyttelse skal fortolkes således, at den forældelsesfrist på tre år, der er fastsat i denne bestemmelse for krav i medfør af denne forordnings artikel 94 og 95, begynder at løbe på det tidspunkt, hvor dels EF-sortsbeskyttelsen blev endeligt meddelt, dels indehaveren af EF-sortsbeskyttelsen har fået kendskab til denne handling og den person, der har foretaget den, uafhængigt af, at krænkelsen af en beskyttet sort varer ved, og af det tidspunkt, hvor den nævnte handling er ophørt.**

2) **Artikel 96 i forordning nr. 2100/94 skal fortolkes således, at det alene er de krav i medfør af denne forordnings artikel 94 og 95, der vedrører en sammenhæng af krænkende handlinger med hensyn til en beskyttet sort, som er blevet fremsat mere end tre år efter, for det første, at EF-sortsbeskyttelsen er blevet endeligt meddelt og, for det andet, at indehaveren har fået kendskab til hver enkelt af disse handlinger, der indgår i denne sammenhæng af handlinger, individuelt, og den person, der har foretaget dem, som er forældede.**

Underskrifter